

2022

STREDO ŠKOLÁK

Časopis žiakov Súkromnej strednej odbornej školy,

Zlatovská cesta 35, Trenčín

2.vydanie v šk. roku 2022/2023

AKTUALITY

Prax

Kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany v Nitre

Príslušník Kontrolných chemických laboratórií civilnej ochrany na úvod predstavil obsah odbornej praxe. Ďalej odpredzentoval náplň a poslanie chemických laboratórií civilnej ochrany(Kontrolné chemické laboratóriá spravuje Vzdelávacie a technický ústav krízového manažmentu a civilnej ochrany Slovenská Ľupča. Ústav je zariadením ministerstva vnútra pre vzdelávanie a prípravu v oblasti civilnej ochrany, krízového riadenia, civilného núdzového plánovania, ochrany kritickej infraštruktúry a integrovaného záchranného systému, vykonávania skúšok a opráv materiálu civilnej ochrany a spojovacej techniky a na vykonávanie laboratórnej kontroly nebezpečných a rádioaktívnych látok. Žiaci po teoretickej časti mali možnosť vidieť chemické laboratória, pričom im bol ukázaný postup spracovania analýzy na výskyt kontaminovaných látok v čokoláde a v pečive. Na záver sme si prešli funkčný CO kryt a nahliadli do auta, ktoré zasahuje pri výskyte toxických látok v civilnom prostredí.

Deň otvorených dverí na Akadémii Policajného zboru Slovenskej republiky

Po príchode do Bratislavy som žiakov oboznámil s podmienkami a pravidlami správania sa v priestoroch Akadémie. Na vrátnici nás čakal kadet, ktorý nás navigoval do hlavnej auly Akadémie. Slovo si vzala rektorka Akadémie [Dr. h. c. prof. JUDr. Lucia Kurilovská PhD.](#), ktorá vo

svojom príhovore oboznámila žiakov o Akadémii Policajného zboru a jej poslaním. (Štátna vysoká škola, zabezpečujúca vzdelávanie a výchovu príslušníkov Policajného zboru a ďalších bezpečnostných služieb.) Poslaním akadémie je najmä pripravovať vysokoškolsky kvalifikovaných príslušníkov Policajného zboru a pracovníkov pre odborné pracoviská Ministerstva vnútra SR a ďalších štátnych a neštátnych bezpečnostných služieb“. Ďalším bodom bola venovaná pozornosť k prijímaciemu konaniu, študijným odborom a možnosť štúdia na partnerských školách, ktoré predstavila vedúca študijného oddelenia p. Mgr. Mária Humenská PhD. „, Hlavnými študijnými odbormi na akadémii sú bezpečnostno-právna ochrana osôb a majetku (Počet prijatých uchádzačov - 100) a bezpečnostno-právne služby vo verejnej správe (Počet prijatých uchádzačov - 60) .

Partnerskými školami Akadémie Policajného zboru v Bratislave v rámci programu Erasmus+ sú napríklad Policejní akademie České republiky v Prahe, Univerzita obrany v Brne, Estonian Academy of Security Sciences v Talline, Polizeiakademie Niedersachsen v Nemecku alebo The Police Academy of the Netherlands v Holandsku“. Posledným bodom bolo umožnené našim žiakom prezrieť si priestory Akadémie, externý športový areál alebo kriminalistické polygóny a takisto možnosť pozrieť si ukážky bojových umení a sebaobrany. Po skončení sme sa presunuli na železničnú stanicu v Bratislave a vykonali presun do Trenčína.

Strel'by z pištole P-09 a samopalů vz. 58 P.

Žiaci a žiačky zo súkromnej strednej odbornej školy pod dohľadom inštruktora strelieb si mali možnosť vyskúšať strel'by z pištole a samopalů v priestore strelnice DM ARMY v Trenčíne.

Prvým bodom bolo oboznámenie žiakov s bezpečnostnými opatreniami a ich prísny m dodržiavaním. Nasledovala ukážka Weapon handlingu – manipulácia so zbraňou, zborka, rozborka (rozobratie a zloženie zbrane). Ďalším bodom boli odprezentované takticko – technické údaje jednotlivých zbraní (váha, dostrel, smrtiaci účinok, kaliber...) a v neposlednom rade ukážka strel'by zo strany inštruktora s vysvetlením, ako sa postaviť, kde mieriť a dýchať. Nakoniec si mohli žiaci pod dohľadom inštruktora po skupinkách vystreliť zo spomínaných zbraní. Po strel'bách prišlo vyhodnotenie odbornej praxe, pričom inštrktor vyjadril spokojnosť ohľadom disciplíny a v neposlednom rade žiaci boli spokojný, resp. nadšení. Odborná prax splnila svoj účel a žiaci sa tešia na ďalšiu možnosť prísť si opäť zastrieľať.

Akcia

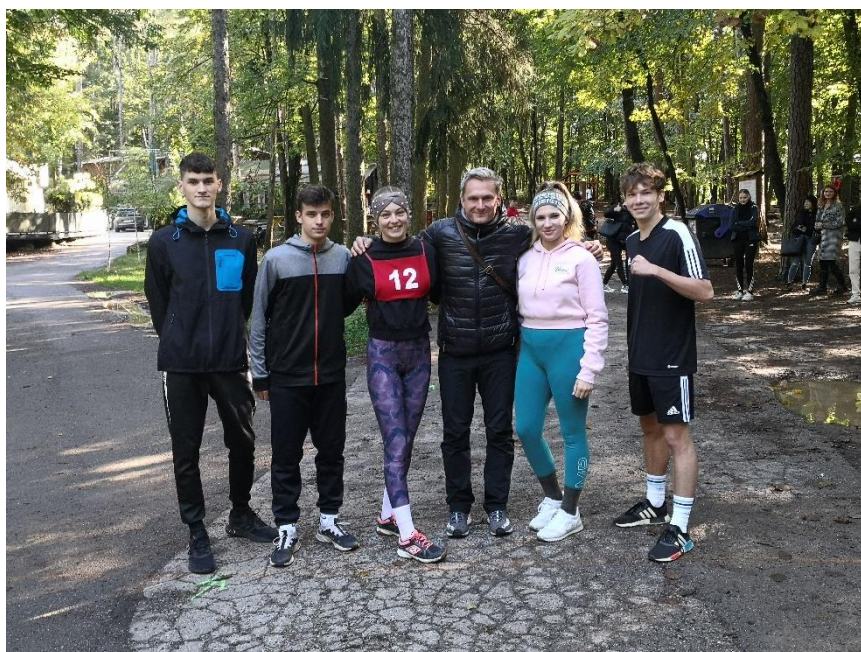
Župná kalokagatia

Tradicia športovo-vedomostnej súťaže stredných škôl má v Trenčianskom kraji hlboké korene. 22. septembra absolvovali žiaci už 15. ročník, ktorý preveril ich fyzickú, ale aj mentálnu zručnosť.

Päťčlenné družstvá zo **šestnástich škôl v kraji** si tak na vlastnej koži mohli vyskúšať podmienky orientačného behu vrátane vedomostných stanovišť. Na tých zas ukázali svoje vedomosti z oblasti **geografie, zdravotníctva, histórie, športu, dopravy i civilnej ochrany či BOZP.**

Prvé dve priečky obsadili tímy zo župných stredných škôl. Pomyselné zlato si zaslúžene odniesla Stredná priemyselná škola v Považskej Bystrici, striebornú priečku obsadilo prievidské Gymnázium V. B. Nedožerského. Na tretie miesto dosiahli zástupcovia našej **Súkromnej SOŠ v Trenčíne v zložení:** (žiaci Chromeková Sára, Púčeková Terézia, Krč Peter, Jančí Patrik a Strelka Jakub), srdečne blahoželáme.

Ceny víťazom odovzdal vedúci Odboru školstva a kultúry Úradu TSK Richard Hančin. O organizáciu Župnej kalokagatie sa každoročne stará Krajské centrum voľného času v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK.

ALMATY KAZACHSTAN

Mesto, ktoré sa dlhé roky na mapách objavovalo ako Alma Ata.

Názov Almaty sa dá preložiť ako "Jabloňové".

Almaty boli hlavným mestom Kazachstanu, to sa v roku 1997 presunulo o takmer 1200 kilometrov severnejšie, do Nursultanu.

Kazachstan je takmer 55-krát väčší než Slovensko.

Mesto bolo v rokoch 1887 a 1911 zničené zemetrasením.

Od roku 2007 mesto je zaradené medzi najdrahšie mestá sveta.

Teploty sa pohybujú od $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ do $40\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Svoje špeciálne oddelenie tam má aj konské mäso, ktoré v Kazachstane patrí k obľúbenému spestreniu jedálničky, ťavie mlieko šubat je ďalšia zaujímavosť.

Turisti, ktorí veria v pamiatky, ktoré plnia želania, si môžu niečo priat' fontána "jablko"-

symbol Almaty

MIESTNA KUCHIŇA KAZACHSTANU

BEŠBARMAK ALEBO PÄŤ PRSTOV

Národným jedlom tejto obrovskej krajiny je Bešbarmak. V preklade sa dá jeho názov preložiť ako „Päť prstov“. Tento zaujímavý názov dostalo jedlo vďaka tomu, že sa tradične naberalo prstami pravej ruky (piatimi prstami). Ľavá ruka je u Kazachov a podobne aj u mnohých iných moslimských či ázijských národov braná ako nečistá a tak je z jedla vylúčená.

Bešbarmak sú domáce, ručne robené cestoviny, veľmi tenké a pomerne široké. Tie sa uvaria a dajú sa na misku či tanier, kde sa zalejú silným mäsovým vývarom a jemnou cibuľovou omáčkou. Napokon sa ozdobia nakrájanou cibuľou a na vrch sa dá mäso, bez ktorého by Bešbarmak nemal dušu.

INGREDIENCIE :

- 1 kg hovädzieho mäsa
- bobkový list
- čierne korenie celé
- 500g hladkej múky
- 250g polohrubej múky
- 1 vajce
- soľ
- cibuľa
- čierne korenie mleté
- 6-8 zemiakov
- 4 veľké cibule

KROK 1

- Vo veľkom hrnci necháme variť hovädzie mäso a osolíme.
- Keď sa začne mäso variť, stiahneme oheň na minimum a pridáme bobkový list, celé čierne korenie a varíme.
- Uvarené mäso potom vytiahneme z hrnca a v tej istej vode uvaríme zemiaky.

KROK 2

- Zatiaľ čo sa varí mäso, pripravíme si cesto – zamiešame múku, vajce, štipku soli, vlažnú vodu, vypracujeme a necháme asi 30 minút odpočívať.
- Potom cesto rozvalkáme a nakrájame na tenké slíže.

KROK 3

- Z bujónu odoberieme asi pol litra až liter do druhého hrnca a pridáme cibuľu nakrájanú na mesiačiky.
- Dostatočne okoreníme a varíme, dokým cibuľa nezmäkne.

KROK 4

- V ostatnom bujóne varíme do mäkkosti slíže, ktoré sme nakrájali z cesta, potom ich vyberieme na veľký tanier.
- Navrch potom nasypeme nakrájané mäso, uvarené zemiaky a celé polejeme bujónom

s cibu

DOPRAVNÉ PROSTRIEDKY

Auto

Ani nemusím hovoriť čo to je. Každý z nás vie presne čo sú autá. Ale prinášam vám pár informáci ktoré ste možno nevedeli.

Začneme napríklad tým či ste vedeli aké sú najviac predávané auta na Slovensku? U nás na prvom mieste je Hyundai i30 s počtom predaných kusov 925. Na druhom mieste je Škoda Fabia s počtom predaných kusov 730. A na treťom mieste je Hyundai Tucson s počtom predaných kusov 726. Ďalej sú auta ako Kia, Škoda Octavia, Toyota a Dacia. Tu máme pár z nich.

Na svete žije vyše 7 miliard ľudí už v roku 2010 vznikla štatistika, že každý siedmy človek má auto. A v ten istý rok nastal okamih kedy po svete jazdila celá miliarda áut. Vedeli ste že auto obsahuje až 30-tisíc rôznych častí? Alebo že každé štvrté auto je vyrobené v Číne? No áno je to tak, ako aj to že viac jeleňov zomrie následkom zrazenia autom ako kvôli lovcovi. Každý deň je na svete vyrobených okolo 165 000 áut. Prvá autonehoda sa stala v roku 1891 čo podmienilo výrobu bezpečnostných prvkov ako sú airbagy.

Existujú známe osobnosti ktoré zomreli pri autonehode. Možno niektorých budete aj poznať. Prvou osobnosťou je Tomáš Holý ktorý bol český herec, známy z filmu Marečku, podajte mi pero. Paul Walker ktorého poznáte z filmovej sérii Rýchlo a zbesilo. Ďalej je tu napríklad Lady Diana.

HRADY A ZÁMKY

Hrad Devín

Hrad Devín, ktorý stojí na mohutnom skalnom kopci nad sútokom Dunaja a Moravy, je neobyčajne pôsobivou krajinnou dominantou. Písala sa na „ňom“ najstaršia história Slovákov a Slovenska.

Má nepravidelný pôdorys prispôsobený tvaru hradného brala. Do hradného areálu sa vstupuje cez západnú Moravskú bránu. Kamennú bránu chránenú dvojicou polkruhových bášť postavili v 15. storočí na staršom veľkomoravskom vale.

Niekoľko metrov za bránou sa vpravo od chodníka nachádza vzácna archeologická pamiatka z rímskeho obdobia. Zvyšky masívnej kamennej stavby zo 4. storočia svojim pôdorysom pripomínajú antickú hrobku.

Na chrbte hradného kopca sa chodník rozdeľuje. Ľavá vetva vedie k miestu, kde v 9. storočí stál veľkomoravský kostol. Pravá vetva chodníka vedie k zakonzervovaným ruinám strednej a hornej časti stredovekého hradu. V prvej polovici 15. storočia postavili gotický palác s dvoma poschodiami. V 16. storočí k nemu pribudol renesančný palác a nové opevnenie.

Niektoré klenbové priestory tohto paláca sa dnes využívajú ako muzeálne expozície Múzea mesta Bratislavy. K obdobiu, keď hrad vlastnili Garayovci, sa viaže aj vznik 55 m hlbkej hradnej studne, ktorá sa nachádza na nádvorí stredného hradu. Pri studni sa nachádza vyhlídková terasa s výhľadom na Dunaj a rakúsky vrch Braunsberg.

V nádhernej scenérii s dvojfarebným sútokom Dunaja a Moravy vyniká elegantná štíhla veža s cimburím. Podľa povesti sa nazýva Panenská veža. Po moste ponad hradnú priekopu vyhlbenú v 16. storočí a po schodoch sa možno dostať na vrcholovú plošinu so zvyškami strážnej veže z 13. storočia, ktorú prestavali v 15. storočí. Horný hrad je od roku 2008 uzavretý pre verejnosť, ostatné časti sú prístupné.

Starý zámok Banská Štiavnica

Hlavnou dominantou centra Banskej Štiavnice, ktorá je zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO je Starý zámok ležiaci západne od Trojičného námestia.

Najstarším objektom v zámku je bývalý farský Kostol Panny Márie. Spolu so susedným karnerom sv. Michala ho postavili v 13. storočí ako trojlodňovú románsku baziliku. V 14. storočí okolo kostola vybudovali obranný múr, čím sa začali vytvárať základy budúceho mestského hradu. Obranný systém neskôr rozšírili o baštu a vstupnú bránu s vežou.

Baziliku na začiatku 16. storočia prebudovali na gotický chrám. Turecké nebezpečenstvo vyvolalo potrebu ďalšej prestavby, ktorá opevnený kostol premenila na strážnu pevnosť. Klenbu kostola zborili, čím vznikla dnešná štvorkrídlová palácová stavba s vnútorným nádvorím na mieste ústrednej chrámovej lode. Baroková úprava v 18. storočí sa dotkla najmä pôvodnej vstupnej veže.

Dnes Starý zámok slúži Slovenskému banskému múzeu. Počas letnej sezóny sa v zámku konajú divadelné predstavenia a kultúrne programy.

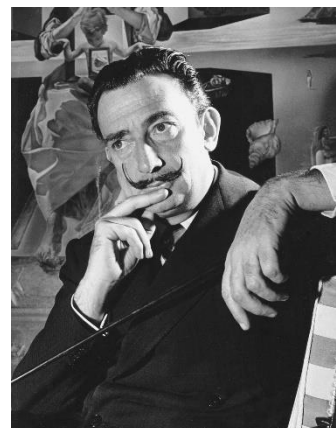

UMENIE

Salvador Dalí

Narodil sa 11. mája 1904 v Španielsku (Figueres), kde aj 23. januára 1989 zomrel na zlyhanie srdca.

Bol španielsky maliar, fotograf, sochár a zároveň najznámejší predstaviteľ surrealizmu (umelecký smer, ktorý sa usiluje oslobodiť myseľ, zdôrazňuje podvedomie). Vo svojich kompozíciách spájal rôznorodé, navzájom nijak nesúvisiace predmety, ktorých absurdná súvislosť mala šokovať. Svojimi experimentami a excentrickosťou sa stal jedným z najpopulárnejších umelcov 20. storočia. Okrem maľovania obrazov sa zaoberal aj knižnými ilustráciami, grafikami, scénickými návrhmi, písaním a publikovaním básní. Tiež úspešne navrhoval sklenené predmety a hlavne šperky. Surrealizmus obohatil svojou paranoidno-kritickou metódou.

Ako šesťročný namaľoval svoj prvý obraz, krajinu, ktorú sám neskôr charakterizoval ako Dieťa na prechádzke v daždi lastovičiek. V roku 1915 začal navštevovať školu vo svojom rodnom meste, kde ho učil Esteban Traiter. O dva roky neskôr sa stal žiakom školy Bratstva kresťanského učenia. V tomto období sa spoznal s rodinou Pichotovou. Rámon Pichot Salvadora usmerňoval a rozvíjal v ňom cit pre umenie.

Naučil sa využívať návrhárske a rytecké umenie. Venoval sa maľbám žánrových obrazov, portrétov. V roku 1919 vydáva v spolupráci s niekoľkými priateľmi umelecký časopis - Štúdium. Vo svojich sedemnástich rokoch bol prijatý na špeciálnu školu maliarstva, sochárstva a grafiky v Madride. Počas štúdia v Madride imitoval holandský štýl 17. storočia, španielskym štýlom 17. a 19. storočia, impresionizmom, futurizmom, kubizmom, metafyzickou maľbou (maľba, vyjadrujúca pokoj, ticho). V roku 1924 bol z akadémie vylúčený, keďže odmietal absolvovať skúšku z výtvarného umenia. Namaľoval niekoľko realistických figurálnych obrazov z prístavu Cadaqués. Jeho najtvorivejším obdobím boli zrejme 30. roky 20. storočia, počas ktorých vznikli diela ako Stálosť pamäti alebo Horiaca žirafa. Vplyv na jeho tvorbu v tomto období mala občianska vojna v Španielsku. Z tohto obdobia pochádzajú obrazy ako Predtucha občianskej vojny, Kanibalizmus jesene. Tvoril náboženské výjavy – vznikli diela Ukrižovanie a Kristus sv. Jána z Kríža. Počas nasledujúcich 15 rokov namaľoval sériu 19 veľkých plátien využívajúc vedecké, historické alebo náboženské motívy.

Zaujímavosť - Chupa Chups

V roku 1969 známy umelec Salvador Dalí navrhol nové logo pre španielskych cukrárov Chupa Chups a výsledok sa stal okamžite rozpoznateľným ako jeho taviace sa hodiny. Dalí zakomponoval meno Chupa Chups do pestrofarebného tvaru sedmokrásky. Dalí, vždy informovaný o značke, navrhol, aby bolo logo umiestnené na vrchnej strane lízanky, a nie na boku, aby bolo vždy viditeľné. Chupa Chups má celosvetovo dostupných viac ako 100 príchuťí, vrátane druhov bez cukru.

Toto logo sme sa, aj my, rozhodli namaľovať s našimi kresliacimi schopnosťami. Verte, že to nebolo ľahké. Je to náročné pri všetkých kresbách, maľbách, portrétoch.

Snažili sme sa priblížiť k originálu, aj sa nám to podarilo.

HUDBA A TANEC

Ariana Grande

Ariana Grande-Butera (* 26. jún 1993, Boca Raton, Florida, USA)[5] je americká speváčka, skladateľka a herečka.

Jej herecká kariéra sa začala v broadwayskom muzikáli 13 a preslávila ju rola Cat Valentine v televíznych seriáloch stanice Nickelodeon, Victorious (2010 – 2013) a Sam & Cat (2013 – 2014).

Následne v roku 2011 podpísala zmluvu s vydavateľstvom Republic Records po tom, čo riaditelia vydavateľstva objavili videá na YouTube s jej cover verziami piesní.

Niektoré piesne :

Put Your Hearts Up (2011)

Voodoo Love (2012)

Baby I (2013)

A Little Bit of Your Heart (2014)

Focus (2015)

Into You (2016)

No Tears Left to Cry (2018)

Needy (2019)

Off the Table (2020)

Country tanec

Country tanec je ktorýkoľvek z veľkého počtu spoločenských tancov takého typu, ktorý pochádza z Britských ostrovov; je to opakované vykonávanie vopred definovanej postupnosti figúrok, starostlivo navrhnutých tak, aby sa zmestili na pevnú dĺžku hudby, v podaní skupiny ľudí, zvyčajne vo dvojiciach, v jednom alebo viacerých súboroch. Figúry zahŕňajú interakciu s vaším partnerom a/alebo s inými tanečníkmi, zvyčajne s progresiou tak, že tancujete so všetkými vo vašej zostave. V modernej dobe je bežné mať „vyvolávača“, ktorý tanec učí a potom pri tanci vyvoláva figúry.

Ako hudobná forma napísaná v2

4alebo6

čas, contredanse používali Beethoven a Mozart.

Country tanec, ktorý do Južnej Ameriky predstavili francúzski prisťahovalci, mal veľký vplyv na latinskoamerickú hudbu ako konradanza .

Anglais (z francúzskeho slova znamenajúceho „angličtina“) alebo Angloise je ďalší výraz pre anglický country tanec.Škótsky country tanec možno nazvať Ecosaise . Súvisí aj írsky set dance .

PES A MAČKA

Staford

Americký stafordšírsky teriér „staford“ je stredne veľký, no mimoriadne silný a extrémne vytrvalý pes. Jeho prirodzené obranárske vlohy a odvaha sú v dokonalej súhre s láskavou, oddanou a dobrosrdečnou povahou, čo z neho robí neoceniteľného rodinného psa, všestranného pracanta či spoľahlivého strážcu majetku. Potrebuje veľké množstvo aktivity- či už fyzickej alebo psychickej.

História plemena

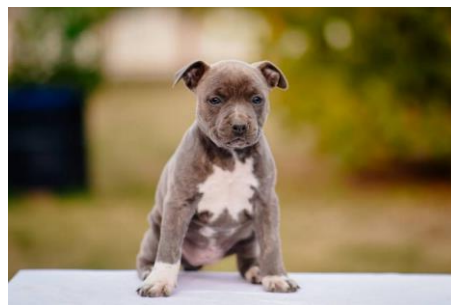
Toto plemeno sa začalo v Amerike vyvíjať vďaka írskym prisťahovalcom, ktorí si so sebou priviedli svoje psy. Íri svoje buldogovité a teriérovité psy krížili medzi sebou a využívali ich na lovecké účely a Američania im v procese šľachtenia pridali na hmotnosti a rozmeroch hlavy. V Amerike sa využívali ako bojové a strážne psy, ale naďalej bol využívaný aj ich silný lovecký pud na zabíjanie škodnej akou sú červené rysy a kojoty.

Opis staforda

Telo má kvadratický charakter .Hlava je široká a klinovitá, s dobre vyjadreným stopom. Oči sú guľaté, posadené ďaleko od seba a ich farba by mala byť čo najtmavšia, no závisí od sfarbenia srsti. Krk je krátky a silný, mohutne osvalený, plynule prechádzajúci do krátkeho rovného, mierne sa zvažujúceho chrbta. Srst' je krátka, tvrdá, lesklá, koža je pevne priliehajúca. Sfarbenie je povolené akékoľvek jednofarebné alebo škvrnité okrem čisto bielej.

Povaha

Je hravý, jemný a tolerantný k ostatným. Väčšina dobre socializovaných stafordov vychádza s deťmi dobre, ale rovnako vychádzajú aj s každým iným psom. Interakcie s inými zvieratami, najmä s inými psami, by sa mali starostlivo sledovať.

Britská mačka

Britská krátkosrstá mačka sa začala chovať po roku [1900](#) v [Anglicku](#). Vyšľachtili ich z [perzských mačiek](#) a domácich mačiek s mohutnou stavbou tela a zo začiatku ich chovali

výhradne v módnej modrej farbe.

O britských mačkách sa traduje, že sú to mačky s pokojnou a vyrovnanou povahou. V mačacom veku sú rovnako hravé a živé ako mačiatka iných plemien. Dobre sa znášajú s inými domácimi zvieratami. Dokážu sa zabaviť aj samé a čakanie na príchod ľudských členov rodiny si krátia spánkom. Sú vhodné pre ľudí, ktorí chcú mať v mačke pokojného domáceho spoločníka. Britské mačky nie sú agresívne; takéto správanie je skôr zriedkavé a tiež používanie pazúrov sa považuje za raritu. Britská mačka je v dnešnej dobe bezpochyby jedno z najpopulárnejších plemien. Je to najmä vďaka ich dobromyseľnej povahe, nádhernej mohutnej stavbe tela, i hebkej srsti.

KVETY A STROMY

Chryzantémy

Chryzantémy sú obľúbenou voľbou pre tých, ktorí si chcú oživiť svoju jesennú záhradu farbami. Tieto rastliny začínajú kvitnúť až na prelome leta a jesene, keď už väčšina rastlín v záhrade odkvitla a preto sa stali jednými z najpopulárnejších kvetov vôbec.

Pestovanie chryzantém nie je komplikované a na to aby vo vašej záhrade prosperovali stačí dodržiavať pár jednoduchých pestovateľských zásad. V prvom rade si však musíme zvoliť vhodný druh chryzantémy. Chryzantémy sa pestujú vo forme letničky aj trvalky, pričom letničky sú vhodné na pestovanie v kvetináčoch, ako balkónové kvety a na rezané kvety, zatiaľ čo odolnejšie trvalky sú vhodné na pestovanie v záhrade, kde vydržia 3 až 5 rokov.

Chryzantémy

Smrek obyčajný

Je ihličnatý strom z čeľade borovicovité . Je to najrozšírenejší strom na Slovensku a významná hospodárska plodina. Na rozdiel od jedle bielej , ktorá má ploché a vykrojené ihlice, smrek obyčajný má hranaté a špicaté ihlice. Obrastajú celý konáriky.

Vzhľad

Je to 25 – 50 metrov vysoký strom (najvyšší pôvodný európsky) s kužeľovitou, respektíve úzko ihlanovitou korunou. Jeho ihlice majú dĺžku 1 – 1,5 cm, vyrastajú z konárika po jednej, končisté. Brachyblasty má takmer zakrpatené. Praslenovité konáriky majú charakteristické listové vankúšiky (pulvinuli folii) oddelené ryhami. Ihlice majú zvyčajne štvorhranný prierez s prieduchmi na všetkých štyroch stranách. Sú tmavozelenej farby. Púčiky sú úzko kužeľovité, bez živice a s pritisnutými šupinami. Konáre môžu byť ohnuté nahor alebo u starších jedincov nadol. Kvitne od apríla do mája. Samčie šišky sú červenopurpurové s dĺžkou 2 – 2,5 cm. Samičie sú valcovité, s tvrdými šupinami a vyrastajú na koncoch vlnajších výhonkov. Okrem svojej dĺžky, ktorá môže byť až 16 cm sa od samčích odlišujú tiež farbou. Zvláštnosťou mladých šišíek je, že rastú smerom nahor a sú sfarbené buď do purpurofialova alebo do zelena. Dozrievajú v prvom roku. V čase zrelosti majú základnú farbu svetlohnedú, visia nadol. Semená sú tmavohnedé, na spodku končisté a majú krídlo. Strom je obojpohlavný. Samčie a samičie kvety sú červené až purpurové do 2,5 cm. Obidve rastú na jar na vzpriamených súkvetiach.

Vznik a zloženie vesmíru

Prvé okamihy veľkého tresku - deň bez včerajška

Pred tým nebolo nič, absolútna ničota, ktorú si my ľudia ani nevieme predstaviť. Malé zrno superhustej a nepredstaviteľne horúcej hmoty vybuchlo v obrovskom záblesku energie, pri ktorej vznikol dokonca i priestor ako taký. Jeho rozpínanie pokračuje až po dnes.

O celom ďalšom vývoji vesmíru sa rozhodlo v prvej sekunde jeho existencie. Toto obdobie, zanedbateľne krátke podľa bežných merítok, bolo priam nabité dôležitými kozmickými udalosťami:

10 sekundy: proces začína. Po krátkom prológu začínajú mať zmysel pojmy priestor a čas. Pri teplote 10 stupňa dochádza vo vesmíru, ktorý má podobu nepatrného bodu o rozmeru 10 centimetra a obsahuje exotickú zmiešaninu neustále vznikajúcich a zanikajúcich častíc a antičastíc, k prvej významnej udalosti: oddeľuje sa gravitácia a stáva sa samostatnou silou. Toto oddelenie je jedným z “fázových prechodov”, pri ktorých sily vo vesmíru postupne “vymrzajú” z pôvodnej jednotnej interakcie podľa toho, ako klesá teplota.

10 sekundy: začína inflácia. Silná interakcia začína zamrzáť a v okolnom vákuu sa objavujú kvantové bubliny. Jedna z nich sa začne obrovskou rýchlosťou rozpínať. Náš dnešný viditeľný vesmír má v nej podobu tenisovej loptičky. Všetky sily s výnimkou gravitácie sú doteraz zjednotené, keď si však symetrické vákuum naraz “uvedomí”, že je nestabilné, a zbavý sa prebytočnej energie. Tým vznikajú nové častice a silná interakcia “vymrzá”. (Inflácia: Kvantová bublina vytvára zvláštnu oblasť v podchladenom vesmíru a rozpína sa milióny miliónov miliónov krát rýchlejšie, ako je rýchlosť svetla. Na konci infácie sa prebytočná energia rozptýli do priestoru, čo zvýši teplotu a nechá vzniknúť novú hmotu.)

10 sekundy: inflácia sa zastavuje. Vesmír prechádza na omnoho pomalšie, i keď stále ešte nepredstaviteľne mohutné rozpínanie podľa pôvodnej teórie veľkého tresku. Sú v ňom dva typy častíc: kvarky, ktoré cítia silnú interakciu, a leptóny (najľahšie častice: elektrón, pozitron, neutrino a antineutrino), ktoré cítia doteraz nerozlíšenú elektroslabú interakciu.

10 sekundy: rozdelenie elektroslabej interakcie. Teplota poklesla na 10 stupňa, čo predstavuje ďalší “bod mrazu”. Elektroslabá interakcia sa pri procese narušenia symetrie delí na samostatnú elektromagnetickú silu a slabú interakciu. Nosiče slabej interakcie - častice W a Z - sa stávajú ťažkými, zatiaľ čo nosič elektromagnetizmu, fotón, má nulovú hmotnosť.

10 sekundy: zmiznutie kvarkov. Kvarky a antikvarky sa až do tejto chvíle voľne pohybovali priestorom, vytvárali sa, anihilovali a interagovali s ďalšími časticami. Potom, čo sa vesmír ochladil na 10 stupňov, už nie je dost' energie na to, aby kvarky voľne vznikali. Doteraz existujúce pary pokračujú v anihilácii a vyzerá to, že kvarky zmiznú navždy.

10 sekundy: vytvárajú sa baryóny. Vesmír sa zväčšil asi na veľkosť našej slnečnej sústavy. Pri ďalšom poklese teploty sa zastavuje anihilácia a ostávajúce kvarky sa skladajú na protóny a neutróny. (baryóny: súhrnný názov pre nukleón - protón a neutrón v jadre atómu)

1 sekunda: únik neutrín. Neutrína, na ktoré pôsobí iba slabá interakcia, boli do tejto chvíle veľmi aktívne. Na konci prvej sekundy je však slabá interakcia tak slabá, že nemá nad neutrínami takmer žiadnu moc, a neutrína sa voľne rozlietajú. Sú vo vesmíru až dodnes. (neutrino: elektricky nenabitá elementárna hmotná častica bez magnetického momentu)

100 sekúnd: prvé prvky. Protóny a neutróny spolu reagujú a vznikajú jadrá hélia. Ďalších približne 100 000 rokov sa nedeje nič zaujímavé. Vodík, hélium a nepatrné množstvo ďalších ľahkých jadier, zmiešané s elektrónmi a žiarením, postupne chladnú na teplotu rozžeraveného železa vo vysokej peci.

300 000 rokov: vo vesmíru sa rozjasní. Elektróny sa začínajú zväzovať s jadrami. Vznikajú prvé atómy. Žiarenie nemá už dost' sily, aby atómy rozbíjalo, a nie je teda pohlcované. Vesmír sa stáva priehľadný a je vyplnený svetlom.

1 miliarda rokov. Formujú sa prvé galaxie a vesmír začína vyzerat' povedome.

15 miliárd rokov. Dnešný vesmír - tak, ako ho poznáme v kozmických i atomárnych merítkach

SNY

Čo znamenajú sny

O čom sa nám najčastejšie sníva

Prenasledovanie

Sny o prenasledovaní si väčšina ľudí pamätá dobre. Vzbudzujú totiž silné emócie, ako sú strach a úzkosť. Najčastejšie sú vykladané tak, že od niečoho utekáte a vo svojom živote nevenujete pozornosť tomu, čomu by ste mali.

Bludisko

Ak sa v sne ocitnete v bludisku, tak väčšinou preto, že vás trápia dlhotrvajúce starosti, a mali by ste popremýšľať nad tým, čo sa pokúšate vyriešiť alebo čo v živote vlastne hľadáte.

Oheň

Je jedným z najdôležitejších symbolov, a ak v sne nič neničí, poukazuje väčšinou na to, že prišiel čas niečo v živote zmeniť a posunúť sa ďalej. Zamyslite sa nad tým, v akej oblasti svojho života stagnujete a niečo s tým spravte.

Padanie

Opakované a nekontrolované pády v snoch poukazujú na to, že je potreba, aby ste znovu získali kontrolu nad svojím životom. Skúste popremýšľať nad tým, čomu sa v živote vyhýbate a čo odkladáte, a zapracujte na zmenách k zlepšeniu.

Lietanie

Ak snívate o lietaní, snaží sa vám vaše podvedomie povedať, že prišiel čas začať si plniť svoje vlastné ambície. Kam v živote smerujete? Po čom túžite a ako toho dosiahnuť? Sny o lietaní vás väčšinou nabijú energiou a pocitom, že zvládnete všetko, čo si zaumienite. Tak smelo do toho!

články v časopise: zdroj internet

